

62014CJ0160

TIESAS SPRIEDUMS (otr? pal?ta)

2015. gada 9. septembr? (*1)

“L?gums sniegt prejudici?lu nol?mumu — Ties?bu aktu tuvin?šana — Darbinieku ties?bu aizsardz?ba uz??mumu, uz??m?jsabiedr?bu vai uz??mumu vai uz??m?jsabiedr?bu da?u ?pašnieka mai?as gad?jum? — Uz??m?jsabiedr?bas ?pašumties?bu p?rejas j?dziens — Pien?kums iesniegt l?gumu sniegt prejudici?lu nol?mumu atbilstoši LESD 267. panta trešajai da?ai — Savien?bas ties?bu p?rk?pums, kur? ir vainojama valsts tiesa, par kuras nol?mumiem valsts ties?bu sist?m? nav paredz?ta iesp?ja v?rsties ties? — Valsts ties?bu akti, kuros ir paredz?ts, ka ties?bas uz š?da p?rk?puma d?? nodar?t? kait?juma atl?dzin?šanu rodas tikai tad, ja ir iepriekš atcelts nol?mums, ar kuru nodar?ts šis kait?jums”

Lieta C?160/14

par l?gumu sniegt prejudici?lu nol?mumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko Varas Cíveis de Lisboa (Portug?le) iesniedza ar l?mumu, kas pie?emts 2013. gada 31. decembr? un kas Ties? re?istr?ts 2014. gada 4. apr?l?, tiesved?b?

João Filipe Ferreira da Silva e Brito u.c.

pret

Estado português .

TIESA (otr? pal?ta)

š?d? sast?v?: pal?tas priekšs?d?t?ja R. Silva de Lapuerta [R. Silva de Lapuerta] (referente), Tiesas priekšs?d?t?ja vietnieks K. L?nartss [K. Lenaerts], kas pilda otr?s pal?tas tiesneša pien?kumus, tiesneši Ž. K. Bonišo [J.?C. Bonichot], A. Arabadžijevs [A. Arabadjiev] un K. Likurgs [C. Lycourgos],

?ener?ladvok?ts ?. Bots [Y. Bot],

sekret?re M. Ferreira [M. Ferreira], galven? administratore,

?emot v?r? rakstveida procesu un 2015. gada 25. febru?ra tiesas s?di,

?emot v?r? apsv?rumus, ko sniedza:

—

J. F. Ferreira da Silva e Brito u.c. v?rd? – C. Góis Coelho, S. Estima Martins un R. Oliveira, advogados,

—

Portug?les vald?bas v?rd? – L. Inez Fernandes un A. Fonseca Santos, p?rst?vji,

—

Ēhijas valdības vārdā – M. Smolek un J. Vlāil, pārstāji,

—

Francijas valdības vārdā – G. de Bergues, D. Colas un F. X. Bréchet, pārstāji,

—

Itālijas valdības vārdā – G. Palmieri, pārstāve, kurai palīdz F. Varrone, avvocato dello Stato,

—

Eiropas Komisijas vārdā – J. Enegren, M. França, M. Konstantinidis un M. Kellerbauer, pārstāji,
noklausījusies ģenerālvokāta secinājumus 2015. gada 11. jūnija tiesas sēdē,
pasludina šo spriedumu.

Spriedums

1

Līgums sniegt prejudiciālu nolikumu ir par to, kā interpretēt Padomes 2011. gada 12. marta Direktīvas 2001/23/EK par dalībvalstu tiesību aktu tuvināšanu attiecībā uz darbinieku tiesību aizsardzību uzņēmumu, uzņēmējdarbību vai uzņēmumu darbību daļu pārnešanas gadījumā (OV L 82, 16. lpp.) 1. panta 1. punktu, LESD 267. panta trešo daļu, kā arī dažus Savienības tiesību vispārīgos principus.

2

Šis līgums ir iesniegts saistībā ar strīdu starp J. F. Ferreira da Silva e Brito, kā arī 96 citām personām un Estado português (Portugāles valsts) par iespējamu Savienības tiesību pārkāpumu, kurā esot vainojama Supremo Tribunal de Justiça (Augstākā tiesa).

Atbilstošās tiesību normas

Savienības tiesības

3

Ar Direktīvu 2001/23 ir konsolidēta Padomes 1977. gada 14. februāra Direktīva 77/187/EEK par dalībvalstu tiesību aktu tuvināšanu attiecībā uz darbinieku tiesību aizsardzību uzņēmumu, uzņēmējdarbību vai uzņēmumu darbību daļu pārnešanas gadījumā (OV L 61, 26. lpp.), kurā grozījumi ir izdarīti ar Padomes 1998. gada 29. jūnija Direktīvu 98/50/EK (OV L 201, 88. lpp.).

4

Atbilstoši Direktīvas 2001/23 preambulas 8. apsvērumam:

“Tiesiskās drošības un pārskatāmības apsvērumi prasa, lai pāšuma tiesību nodošanas juridiskā koncepcija būtu skaidrota, ģemot vērā Tiesas praksi. Šis skaidrojums nav mainījis Direktīvas 77/187/EEK darbības jomu, kāda tā ir saskaņā ar Tiesas interpretāciju.”

Direktīvas 2001/23 1. panta 1. punkta a) un b) apakšpunktā ir noteikts:

“a)

Šī direktīva attiecas uz jebkuru uzņēmumu, uzņēmumsabiedrības vai uzņēmumu vai uzņēmumsabiedrības daļas pašumtiesību pāreju citam darba devējam pašumtiesību nodošanas vai uzņēmumu apvienošanas dēļ.

b)

Saskaņā ar a) apakšpunktu un citiem šī panta noteikumiem, pašumtiesību nodošana šīs direktīvas nozīmē notiek tad, ja pāriet pašumtiesības uz ekonomisku vienību, kas saglabā savu identitāti, paredzot organizētu resursu sagrupēšanu ar mērķi turpināt saimniecisko darbību neatkarīgi no tā, vai tā ir pamata vai palīgdarbība.”

Minētās direktīvas 3. panta 1. punkta pirmajā daļā ir paredzēts:

“pašumtiesības nododot šīs personas tiesības un pienākumi, kas izriet no darba līguma vai darba attiecībām, kas pastāv pašumtiesību pārejas dienā, sakarā ar pašumtiesību nodošanu pāriet pašumtiesību saņēmējam.”

Portugāles tiesības

2007. gada 31. decembra Likuma Nr. 67/2007 par valsts un citu valsts iestāžu rūpnieciskā civiltiesiskā atbildību (Lei no 67/2007 - Aprova o Regime da Responsabilidade Civil Extracontratual do Estado e Demais Entidades Públicas) (2007. gada 31. decembra Diário da República, 1. sērija, Nr. 251, 91117. lpp.), kas grozīts ar 2008. gada 17. jūlija Likumu Nr. 31/2008 (2008. gada 17. jūlija Diário da República, 1. sērija, Nr. 137, 4454. lpp.; turpmāk tekstā – “RRCEE”), 13. pantā ir paredzēts:

“1. Neskarot situācijas, kas ir saistītas ar netaisnāgu notiesāšanu kriminālietī un nepamatotu brīvības atņemšanu, valstij ir civiltiesiskā atbildība par kaitējumu, kas izriet no tiesu nolēmumiem, kuri ir acīmredzami pretrunā konstitūcijai, prettiesiski vai nepamatoti, jo, izvērtējot attiecīgos faktus, ir pieauta būtiska kļūda.

2. Prasības par kaitējuma atlīdzību pamatā ir jābūt kompetentas tiesas nolēmumam, ar kuru ir atcelts lēmums, ar kuru tika nodarīts kaitējums.”

Pamatlieta un prejudiciālie jautājumi

1993. gada 19. februārī Air Atlantis SA (turpmāk tekstā – “AIA”) – 1985. gadā dibināta sabiedrība, kas darbojas neregulāru gaisa pārvadājumu nozarē (ārtērreisi), – tika likvidēta. Šajos apstākļos tika veikta prasītāju pamatlietā kolektīvā atlaišana.

S?kot no 1993. gada 1. maija sabiedr?ba TAP, kas bija galven? AIA akcion?re, s?ka veikt da?u no lidojumiem, kurus bija ap??musies veikt AIA laikposm? no 1993. gada 1. maija l?dz 31. oktobrim. TAP ar? veica konkr?tu skaitu ?arterreisu tirg?, kur? l?dz tam t? nebija darbojusies, jo šos maršrutus agr?k apkalpoja AIA. Šim nol?kam TAP izmantoja da?u no apr?kojuma, kuru sav? darb?b? bija izmantojusi AIA, it ?paši ?etras lidmaš?nas. TAP ar? ap??m?s maks?t nomas maksu saska?? ar l?zinga l?gumiem, kas attiecas uz š?m lidmaš?n?m, un p?r??ma AIA biroja apr?kojumu, kuru t? izmantoja sav?s telp?s Lisabon? un Faru (Portug?le), k? ar? citu materi?lu ?pašumu. Turkl?t TAP pie??ma darb? dažus bijušos AIA darbiniekus.

10

V?l?k pras?t?ji pamatliet? c?la pras?bu Tribunal do Trabalho de Lisboa (Lisabonas Darba tiesa) par vi?u kolekt?vo atlaišanu, l?dzot atjaunot vi?us darb? TAP un samaks?t atalgojumu.

11

Ar Tribunal do Trabalho de Lisboa 2007. gada 6. febru?ra spriedumu pras?ba par min?to kolekt?vo atlaišanu tika da??ji apmierin?ta, jo min?t? tiesa izdeva r?kojumu atjaunot darb? attiec?gajos amatos pras?t?jus pamatliet?, k? ar? samaks?t pabalstus. Tribunal do Trabalho de Lisboa secin?ja, ka izskat?maj? liet? notika vismaz da??ja uz??m?jsabiedr?bas ?pašumties?bu p?reja, cikt?l uz??m?jsabiedr?bas identit?te tika saglab?ta, t?s darb?ba tika turpin?ta un darba l?gumos TAP p?r??ma bijuš? darba dev?ja statusu.

12

Šis spriedums tika p?rs?dz?ts Tribunal da Relação de Lisboa (Lisabonas Apel?cijas tiesa), kas ar 2008. gada 16. janv?ra spriedumu atc?la pirm?s instances spriedumu, cikt?l TAP tika piespriests atjaunot darb? pras?t?jus pamatliet? un samaks?t vi?iem pabalstus, jo termi?š ties?b?m celt pras?bu par attiec?go kolekt?vo atlaišanu bija beidzies.

13

Pras?t?ji pamatliet? iesniedza kas?cijas s?dz?bu Supremo Tribunal de Justiça, kas sav? 2009. gada 25. febru?ra spriedum? l?ma, ka min?t? kolekt?v? atlaišana nebija prettiesiska. Min?t? tiesa nor?d?ja, ka, lai var?tu secin?t uz??m?jsabiedr?bas ?pašumties?bu p?reju, nepietiek tikai ar komercdarb?bas "vienk?ršu turpin?šanu", jo ir j?saglab? ar? uz??m?jsabiedr?bas identit?te. Izskat?maj? liet? TAP, veicot attiec?gos lidojumus 1993. gada vasar?, neesot izmantojusi "vien?bu" ar t?du pašu "vien?bas" identit?ti, kas agr?k bija AIA. Ja divas attiec?g?s "vien?bas" nav identiskas, neesot iesp?jama uz??m?jsabiedr?bas ?pašumties?bu p?rejas esam?ba.

14

Supremo Tribunal de Justiça ar? uzskat?ja, ka klienti nep?rg?ja no AIA uz TAP. Turkl?t š? tiesa uzskat?ja, ka AIA pieder?ja uz??m?jsabiedr?ba, kas bija saist?ta ar konkr?tiem l?dzek?iem, proti, licenci, kuru nevar?ja nodot, t?d?j?di uz??m?jsabiedr?bas p?reja nebija iesp?jama, jo p?rdošanas priekšmets var?ja b?t tikai atseviš?a manta, nevis pati uz??m?jsabiedr?ba.

15

Attiecībā uz Savienības tiesību piemērošanu Supremo Tribunal de Justiça norādīja, ka Tiesa, aplūkojot situācijas, kurās uzņēmums turpināja veikt darbību, kuru agrāk veica cits uzņēmums, ir nospriedusi, ka "tas vien" neapņēma secināt, ka ekonomiska vienība ir pārgājusi no viena uzņēmuma otram uzņēmumam, jo "vienību nevar reducēt tikai uz tās veicamo darbību".

16

Daži prasītji pamatlietā lūdzā Supremo Tribunal de Justiça iesniegt Tiesā lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu, un šā pārdotā minētā uzskatīja, ka "valsts tiesm, kuru nolēmumus saskaņā ar valsts tiesību aktiem nevar pāršādzēt, ir pienākums uzdot prejudiciālu jautājumu tikai tad, ja šīs tiesas uzskata, ka, izskatot tajās aizsāktu lietu, ir jāpiemēro Savienības tiesības, un turklāt ja ir radies jautājums par šo tiesību interpretāciju". Turklāt, ņemot vērā Tiesas judikatūru par to Savienības tiesību normu interpretāciju, kas attiecas uz uzņēmumsabiedrības pašumtiesību pāreju, neesot "nekādu pamatotu šaubu" par minēto tiesību normu interpretāciju, "kas uzliktu pienākumu uzdot prejudiciālu jautājumu".

17

Supremo Tribunal de Justiça uzskatīja, ka "Tiesa pati ir skaidri atzinusi, ka pareiza [Savienības] tiesību piemērošana var būt tik acīmredzama, ka tā nerada pamatu saprātīgam šaubam par veidu, kā ir jāatrisina attiecīgais jautājums, tādējādi ar šādu gadījumu ir izslēgti pienākums uzdot prejudiciālu jautājumu. [Šā valsts tiesa uzskata, ka], ņemot vērā [prasītāju pamatlietā] minēto [Savienības tiesību normu] saturu, Tiesas veikto šo normu interpretāciju un šīs lietas apstākļus [..], kas tika ņemti vērā [..], nav nekādu pamatotu šaubu par interpretāciju, kas [uzliktu pienākumu] uzdot prejudiciālu jautājumu [..]".

18

Supremo Tribunal de Justiça arī uzsvēra, ka "Tiesa ir izstrādājusi pastāvīgu judikatūru par problēmām, kas ir saistītas ar [Savienības tiesību] normu attiecībā uz "uzņēmumsabiedrības pašumtiesību pāreju" interpretāciju, jo Direktīvā [2001/23] jau ir veikta tajā iekārtoto jautājumu konsolidācija saskaņā ar šo judikatūru un šie jautājumi šobrīd ir skaidri, ņemot vērā (gan Kopienas, gan valsts) judikatūru sniegto interpretāciju, tāpēc izskatāmā lietā [nebija] iepriekšējās konsultācijas ar Tiesu [..]".

19

Prasītji pamatlietā cēla prasību sakarā ar ārpuslīgumisko civiltiesisko atbildību pret Estado português, prasot piespriest tai atlīdzināt konkrētu viņiem nodarīto mantisko kaitējumu. Savas prasības pamatojumam viņi apgalvoja, ka attiecīgais Supremo Tribunal de Justiça spriedums ir acīmredzami prettiesisks, ciktī tajā ir kļūdaini interpretēti Direktīvā 2001/23 iekārtotais "uzņēmumsabiedrības pašumtiesību pārejas" jautājums un ciktī šā tiesa nav izpildījusi savu pienākumu uzdot Tiesai jautājumus par attiecīgo Savienības tiesību interpretāciju.

20

Estado português apgalvoja, ka saskaņā ar RRCEE 13. panta 2. punktu prasības par kaitējuma atlīdzību pamatā ir jābūt kompetentas tiesas nolēmumam, ar ko ir atcelts nolēmums, ar kuru tika nodarīts kaitējums, atgādinot, ka, tā kā minētais Supremo Tribunal de Justiça nolēmums nav ticis atcelts, prasītā kompensācija nav jāmaksā.

21

Iesniedz?jtiesa paskaidro, ka ir svar?gi noskaidrot, vai Supremo Tribunal de Justi?a spriedums ir ac?mredzami prettiesisks un vai taj? ir nepareizi interpret?ts “uz??m?jsabiedr?bas ?pašumties?bu p?rejas” j?dziens, ?emot v?r? Direkt?vu 2001/23 un p?d?j?s min?t?s r?c?b? esošos faktus. Turkl?t b?tu svar?gi ar? noskaidrot, vai Supremo Tribunal de Justi?a bija pien?kums uzdot prejudici?lu jaut?jumu, k? tas tika l?gts.

22

Š?dos apst?k?os Varas C?veis de Lisboa (Lisabonas civilties?bu tiesas) nol?ma aptur?t tiesved?bu un uzdot Tiesai š?dus prejudici?lus jaut?jumus:

“1)

Vai Direkt?va 2001/23, ?paši t?s 1. panta 1. punkts, ir j?interpret? t?d?j?di, ka “uz??m?jsabiedr?bas ?pašumties?bu p?rejas” j?dziens attiecas uz situ?ciju, kad uz??muma, kas darbojas ?arterreisu tirg?, darb?ba tiek izbeigta ar t? vair?kuma akcion?ra, kurš pats k? uz??mums darbojas avi?cijas nozar?, l?mumu un š?s likvid?cijas rezult?t? m?tesuz??mums:

—

p?r?em likvid?t?s sabiedr?bas statusu lidmaš?nu nomas l?gumos un sp?k? esošajos l?gumos par ?arterreisiem, kas nosl?gti ar ce?ojumu r?kot?jiem;

—

veic darb?bu, ko agr?k nodrošin?ja likvid?t? sabiedr?ba;

—

atjauno darb? dažus no darbiniekiem, kuri agr?k str?d?ja likvid?taj? sabiedr?b?, un uztic vi?iem identiskus darba pien?kumus;

—

sa?em neliela izm?ra apr?kojumu no likvid?t?s sabiedr?bas?

2)

Vai LESD 267. pants ir j?interpret? t?d?j?di, ka, ?emot v?r? pirmaj? jaut?jum? izkl?st?tos faktus un to, ka zem?kas instances valsts tiesas, izskatot lietu, pie??ma pretrun?gus spriedumus, Supremo Tribunal de Justi?a bija pien?kums iesniegt Tiesai l?gumu sniegt prejudici?lu nol?mumu saist?b? ar jaut?jumu par to, k? interpret?t j?dzienu “uz??m?jsabiedr?bas ?pašumties?bu p?reja” Direkt?vas 2001/23 1. panta 1. punkta izpratn??

3)

Vai Savien?bas ties?b?m un it ?paši Tiesas spriedum? Köbler (C?224/01, EU:C:2003:513) noteiktajiem principiem par valsts atbild?bu par person?m nodar?tu kait?jumu sakar? ar Savien?bas ties?bu p?rk?pumu, ko pie??vusi tiesa, kuras nol?mumus saska?? ar valsts ties?bu aktiem nevar p?rs?dz?t, ir pretrun? t?da valsts ties?bu norma, ar kuru ir noteikts, ka pras?bu par kait?juma atl?dz?bu pret valsti var celt tikai tad, ja ir atcelts nol?mums, ar kuru ir nodar?ts kait?jums?”

Par prejudiciālajiem jautājumiem

Par pirmo jautājumu

23

Uzdodot pirmo jautājumu, iesniedzītiesa vaicā Tiesai, vai Direktīvas 2001/23 1. panta 1. punkts ir interpretējams tādējādi, ka “uzņēmums, kas darbojas arterreisu tirgū, darbība tiek izbeigta ar tās vairākuma akcionāra, kurš pats ir gaisa pārvadājumu uzņēmums, lēmumu un kad līdz ar to pārdzais minētais aizstāj likvidēto uzņēmumu, pārņemot lidmašīnu noma līgumus un izpildīmos līgumus par arterreisiem, veic darbību, ko agrāk nodrošināja likvidētais uzņēmums, atjauno darbību dažus no darbiniekiem, kuri agrāk strādāja šajā uzņēmumā, uzticot viņiem darba pienākumus, kas ir identiski agrāk veiktajiem pienākumiem, un no minētā uzņēmuma pārņem neliela izmēra aprīkojumu.

24

Lai atbildētu uz šo jautājumu, ir jāatgādina, ka Tiesa ir atzinusi, ka Direktīva 77/187, kas tika konsolidēta ar Direktīvu 2001/23, ir piemērojama visos iespējamajos gadījumos, kad līgumiskajās attiecībās mainās par uzņēmuma darbību atbildīgās fiziskās vai juridiskās personas, kas uzņemas darba devēja saistības attiecībā ar uzņēmuma darba ņēmējiem (skat. spriedumus *Merckx un Neuhuys*, C-171/94 un C-172/94, EU:C:1996:87, 28. punkts; *Hernández Vidal u.c.*, C-127/96, C-229/96 un C-74/97, EU:C:1998:594, 23. punkts, kā arī *Amatori u.c.*, C-458/12, EU:C:2014:124, 29. punkts un tajā minētā judikatūra).

25

Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru Direktīvas 2001/23 mērķis ir nodrošināt pastāvīgo darba tiesisko attiecību turpinātību saimnieciskās vienības ietvaros neatkarīgi no pašnieka maiņas. Lai noteiktu, vai pastāv pašumtiesību pārēja šīs direktīvas izpratnē, izšķirošais kritērijs ir tas, vai attiecīgā vienība saglabā savu identitāti, kas izriet no faktiskas darbības turpināšanas vai no tās pārņemšanas (skat. spriedumus *Spijkers*, 24/85, EU:C:1986:127, 11. un 12. punkts; *Güney-Görres un Demir*, C-232/04 un C-233/04, EU:C:2005:778, 31. punkts un tajā minētā judikatūra, kā arī *Amatori u.c.*, C-458/12, EU:C:2014:124, 30. punkts un tajā minētā judikatūra).

26

Lai noteiktu, vai šis nosacījums ir izpildīts, ir jāņem vērā visi faktiskie apstākļi, kas raksturo attiecīgo darījumu, tostarp uzņēmuma vai uzņēmumsabiedrības veids, tas, vai notiek vai arī nenotiek ērmenisku lietu – piemēram, ņķu un kustama pašuma – pārēja, bez ērmenisku lietu vrtība pārējas brd, tas, vai jaunais uzņēmuma pašnieks pārņem vai arī nepārņem personāla vairākumu, tas, vai notiek vai arī nenotiek klientu pārēja, kā arī pirms un pēc pārējas veikto darbību līdzības pakāpe un šo darbību iespējamās pātraukšanas ilgums. Visi šie apstākļi tomēr ir tikai atsevišķi elementi kopējā novērtējumā, kas ir jāveic, un tādēļ tos nevar izskatīt atsevišķi (skat. spriedumus *Spijkers*, 24/85, EU:C:1986:127, 13. punkts; *Redmond Stichting*, C-29/91, EU:C:1992:220, 24. punkts; *Sūzen*, C-13/95, EU:C:1997:141, 14. punkts, kā arī *Abler u.c.*, C-340/01, EU:C:2003:629, 33. punkts).

27

Paši Tiesa ir uzsvērusi, ka nozīme, kas attiecīgi ir piešķirama dažādiem kritērijiem, noteikti atšķiras atkarībā no veiktās darbības, pat ražošanas vai ekspluatācijas metodēm, kuras pielieto

uz??mum?, uz??m?jsabiedr?b? vai attiec?g?s uz??m?jsabiedr?bas da?? (skat. spriedumus Sūzen, C?13/95, EU:C:1997:141, 18. punkts; Hernández Vidal u.c., C?127/96, C?229/96 un C?74/97, EU:C:1998:594, 31. punkts; Hidalgo u.c., C?173/96 un C?247/96, EU:C:1998:595, 31. punkts, k? ar? šaj? zi?? UGT?FSP, C?151/09, EU:C:2010:452, 28. punkts).

28

Pirmais uzdotais jaut?jums ir j?izskata, iev?rojot tieši š?s judikat?r? paust?s atzi?as, ?emot v?r? galvenos faktiskos apst?k?us, ko valsts tiesa ir nor?d?jusi l?gum? sniegt prejudici?lu nol?mumu un konkr?ti š? pirm? jaut?juma formul?jum?.

29

Vispirms ir j?uzsver, ka t?d? situ?cij? k?da ir apl?kota pamatliet? un kas ir saist?ta ar gaisa p?rvad?jumu nozari, pamatl?dzek?u p?reja ir j?uzskata par b?tisku elementu, nov?rt?jot, vai past?v “uz??m?jsabiedr?bas ?pašumties?bu p?reja” Direkt?vas 2001/23 1. panta 1. punkta izpratn? (šaj? zi?? skat. spriedumu Liikenne, C?172/99, EU:C:2001:59, 39. punkts).

30

Šaj? zi?? no l?guma sniegt prejudici?lu nol?mumu izriet, ka TAP aizst?ja AIA, p?r?emot t?s lidmaš?nu nomas l?gumus, un faktiski š?s lidmaš?nas izmantoja, kas liecina par t?du l?dzek?u p?r?emšanu, kuri ir vajadz?gi, lai turpin?tu darb?bu, ko agr?k veica AIA. Turkl?t tika p?r?emts zin?ms skaits cita apr?kojuma.

31

K? ?ener?ladvok?ts ir nor?d?jis secin?jumu 48., 51., 53., 56. un 58. punkt?, citi faktori, ?emot v?r? š? sprieduma 26. punkt? atg?din?tos krit?rijus, ir apstiprin?juši, ka pamatliet? past?v “uz??m?jsabiedr?bas ?pašumties?bu p?reja” Direkt?vas 2001/23 1. panta 1. punkta izpratn?. Uz to nor?da tas, ka TAP aizst?ja AIA, p?r?emot t?s izpild?mos l?gumus par ?arterreisiem, kuri bija nosl?gti ar ce?ojumu r?kotajiem, kas liecina par to, ka TAP p?r??ma AIA klientus, tas, ka TAP uzs?ka ar ?artera lidojumiem saist?tu darb?bu maršrutos, kurus agr?k apkalpoja AIA, kas atspogu?o to, ka TAP turpin?ja darb?bu, kuru agr?k veica AIA, tas, ka AIA bijušie darbinieki tika atjaunoti darb? TAP, lai veiktu pien?kumus, kas bija identiski tiem, kurus vi?i pild?ja AIA, kas liecina par to, ka TAP p?r??ma da?u no darbiniekiem, kuri str?d?ja AIA, un, visbeidzot, tas, ka no 1993. gada 1. maija TAP p?r??ma da?u no ?arterreisiem, kurus AIA veica l?dz t?s likvid?cijai 1993. gada febru?r?, kas apliecina to, ka p?r?emt?s darb?bas faktiski netika p?rtrauktas.

32

Šajos apst?k?os, lai piem?rotu Direkt?vas 2001/23 1. panta 1. punktu, nav noz?mes tam, ka vien?ba, kuras pamatl?dzek?i un da?a no darbiniekiem tika p?r?emti, tika iek?auta TAP strukt?r?, nesaglab?jot savu autonomo organizatorisko strukt?ru, cik?t?l tika saglab?ta saikne starp, pirmk?rt, š? p?d?j? min?t? uz??muma p?r?emtajiem pamatl?dzek?iem un darbiniekiem, k? ar?, otrk?rt, to darb?bu turpin?šanu, ko agr?k veica likvid?t? sabiedr?ba. Šaj? faktiskaj? kontekst? nav b?tiskas noz?mes tam, ka attiec?gie pamatl?dzek?i tika izmantoti gan regul?ru lidojumu veikšanai, gan ?arterreisu veikšanai, jo katr? zi?? runa bija par gaisa p?rvad?jumiem un TAP iev?roja AIA l?gumsaist?bas attiec?b? uz šiem ?arterreisiem.

33

No sprieduma Klarenberg (C?466/07, EU:C:2009:85) 46. un 47. punkta faktiski izriet, ka, lai konstat?tu, ka ir saglab?ta p?r?emt?s vien?bas identit?te, noz?me ir nevis specifiska

organizēšanas veida saglabāšanai, ko uzņēmums ir noteicis attiecībā uz dažādiem pārrēmtajiem ražošanas elementiem, bet gan šo elementu savstarpējās atkarības un komplementaritātes funkcionāls saiknes saglabāšanai.

34

Tādējādi šādas funkcionālas saiknes saglabāšana starp dažādiem pārrēmtajiem elementiem ļauj pašumtiesābu saņēmējam izmantot pārdājos minētos pat tad, ja pārcēmtāšanas tie tiek integrēti jaunā un atšķirīgā organizatoriskā struktūrā, lai veiktu identiskas vai analogas saimnieciskās darbības (skat. spriedumu Klarenberg, C-466/07, EU:C:2009:85, 48. punkts).

35

Ēmot vērā iepriekš izklāstītos apsvērumus, uz pirmo jautājumu ir jāatbild, ka Direktāvas 2001/23 1. panta 1. punkts ir interpretējams tādējādi, ka “uzņēmumsabiedrības pašumtiesābu pārejas” jēdziens attiecas uz situāciju, kad uzņēmuma, kas darbojas ārtērreisu tirgū, darbāba tiek izbeigta ar tū vairākuma akcionāra, kurš pats ir gaisa pārvādājumu uzņēmums, lēmumu un kad līdz ar to pārdājais minētais aizstāj likvidēto uzņēmumu, pārrēmot lidmašīnu nomas līgumus un izpildāmos līgumus par ārtērreisiem, veic darbābu, ko agrāk nodrošināja likvidētais uzņēmums, atjauno darbā dažus no darbiniekiem, kuri agrāk strādāja šajā uzņēmumā, uzticot viņiem darbā pienākumus, kas ir identiski agrāk veiktājiem pienākumiem, un no minētā uzņēmuma pārrēmot neliela izmāra aprākojumu.

Par otro jautājumu

36

Uzdodot otro jautājumu, iesniedzājtiesā vālas noskaidrot, vai, ēmot vērā tādus apstākāus, kādi ir aplākotā pamatlietā, un it āpaši tāpāc, ka zemākas instances tiesāas ir pieāāmušāas prātrunāgus nolāmumus saistābā ar “uzņēmumsabiedrības pašumtiesābu pārejas” jēdziena interpretāciju Direktāvas 2001/23 1. panta 1. punkta izprātā, LESD 267. panta trešā daāa ir interpretājama tādājādi, ka tiesāi, kuras nolāmumus saskaāā ar valsts tiesābu aktiem nevar pārsādzāt, principā ir pienākums vārsties Tiesā, lai lāgtu sniegt šā jēdziena interpretāciju.

37

Šajā ziāā, lai gan ir taisnāba, ka ar LESD 267. pantu izveidotā procedāra ir Tiesāas un valsts tiesāu sadarbābas instruments, kura ietvaros pirmā sniedz otrājmā tādāas Savienābas tiesābu interpretācijas norādes, kas tām ir nepieciešamas, lai atrisinātu tajās izskatāmās lietas, tomār ir jāatzāst, ka, ciktāl nepastāv nekādas valsts tiesāas nolāmuma pārsādzāšanas iespājas, tai principā ir pienākums vārsties Tiesā LESD atbilstošā 267. panta trešājai daāai, ja tai ir jāizskata jautājums par Savienābas tiesābu interpretāciju (skat. spriedumu Consiglio nazionale dei geologi un Autorità garante della concorrenza e del mercato, C-136/12, EU:C:2013:489, 25. punkts un tajā minētā judikatāra).

38

Attiecībā uz minētā pienākuma apmēru no judikatūras, kas ir taisīta kopš sprieduma Cilfit u.c. (283/81, EU:C:1982:335), izriet, ka tiesai, kuras nolūmums saskaņā ar attiecīgās valsts tiesību aktiem nevar pārsēdēt, ir pienākums, ja tai tiek uzdots Savienības tiesību jautājums, ievrot tās pienākumu vārsties Tiesā, ja vien nav konstatēts, ka jautājums ir neatbilstošs vai ka attiecīgā Savienības tiesību normu Tiesa jau ir interpretējusi, vai ka pareiza Savienības tiesību piemērošana ir tik acīmredzama, ka nepastāv nekādas saprātīgas šaubas.

39

Tiesa turklāt ir precizējusi, ka šādas iespējāmības esamība ir jāizvērtē, ņemot vērā Savienības tiesību pašas iezīmes, sevišķīgi grūtības, kas rodas, tās interpretējot, un atšķirīgas judikatūras rašanās risku Savienībā (spriedums Intermodal Transports, C-495/03, EU:C:2005:552, 33. punkts).

40

Protams, tikai valsts tiesa var izvērtēt, vai Savienības tiesību pareiza piemērošana ir tik acīmredzama, ka nepastāv nekādas pamatotas šaubas, un tādēļ nolemt nevārsties Tiesā ar jautājumu par Savienības tiesību interpretāciju, kas ir izvirzīts šajā valsts tiesā (skat. spriedumu Intermodal Transports, C-495/03, EU:C:2005:552, 37. punkts un tajā minētā judikatūra).

41

Šajā ziņā tas vien, ka pastāv pretrunīgi citu valsts tiesu pieņemti nolūmumi, nevar būt izšķirošs faktors, kas var uzlikt LESD 267. panta trešajā daļā noteikto pienākumu.

42

Tiesa, kas izskata lietu pārdotajā instancē, neraugoties uz konkrētu kādas Savienības tiesību normas interpretāciju, ko ir veikušas zemākas instances tiesas, faktiski var uzskatīt, ka interpretācija, kuru tā piedāvā, sniegt minētajai tiesību normai un kura atšķiras no tās, kādu ir sniegušas minētās tiesas, ir tik acīmredzama, ka nepastāv nekādas saprātīgas šaubas.

43

Tomēr ir jāuzsver, ka saistībā ar šajā lietā aplūkoto jomu, kā tas izriet no šā sprieduma 24.–27. punkta, “uzņēmumsabiedrības pašumtiesību pārejas” jēdziena interpretācija lielam skaitam valsts tiesu ir radījusi daudzus jautājumus, tādējādi tās ir bijušas spiestas vārsties Tiesā. Šie jautājumi liecina ne tikai par to, ka pastāv interpretācijas grūtības, bet arī par to, ka pastāv risks, ka judikatūra Savienībā varētu būt atšķirīga.

44

No tā izriet, ka tādus apstākļus, kādi ir aplūkoti pamatlīdē un kam vienlaikus ir raksturīgi gan pretrunīgi judikatūras virzieni valsts mērogā jautājumu par “uzņēmumsabiedrības pašumtiesību pārejas” jēdzienu Direktīvas 2001/23 izpratnē, gan šā jēdziena interpretācijas grūtības, kas bieži vien rodas dažādu dalībvalstīs, valsts tiesai, kuras nolūmums saskaņā ar valsts tiesību aktiem nevar pārsēdēt, ir jāizpilda savs pienākums vārsties Tiesā, lai novērstu Savienības tiesību kārdināšanas interpretācijas risku.

45

No iepriekš izklāstītajiem apsvērumiem izriet, ka uz otro jautājumu ir jāatbild, ka LESD 267. panta

treš? da?a ir interpret?jama t?d?j?di, ka tiesai, kuras nol?mumus saska?? ar valsts ties?bu aktiem nevar p?rs?dz?t, ir pien?kums v?rsties Ties? ar l?gumu sniegt prejudici?lu nol?mumu saist?b? ar “uz??m?jsabiedr?bas ?pašumties?bu p?rejas” j?dziena Direkt?vas 2001/23 1. panta 1. punkta izpratn? interpret?ciju t?dos apst?k?os, k?di ir apl?koti pamatliet? un kam vienlaikus ir rakstur?gi gan atš?ir?gi zem?kas instances tiesu nol?mumi attiec?b? uz š? j?dziena interpret?ciju, gan š? j?dziena interpret?cijas gr?t?bas, kas bieži vien rodas daž?d?s dal?bvalst?s.

Par trešo jaut?jumu

46

Uzdodot savu trešo jaut?jumu, iesniedz?jtiesa b?t?b? v?las noskaidrot, vai Savien?bas ties?bas un it ?paši Tiesas noteiktie principi par valsts atbild?bu par priv?tperson?m nodar?tu kait?jumu sakar? ar Savien?bas ties?bu p?rk?pumu, ko ir pie??vusi tiesa, kuras nol?mumus saska?? ar valsts ties?bu aktiem nevar p?rs?dz?t, ir interpret?jami t?d?j?di, ka tiem ir pretrun? t?di valsts ties?bu akti, kas k? priekšnosac?jumu izvirza š?s tiesas pie?emt? nol?muma, ar kuru ir nodar?ts kait?jums, atcelšanu, lai gan š?da atcelšana praktiski ir neiesp?jama.

47

Šaj? zi?? ir svar?gi atg?din?t, ka, ?emot v?r? tiesu iest?žu b?tisko lomu to ties?bu aizsardz?b?, kas priv?tperson?m izriet no Savien?bas ties?bu norm?m, šo normu piln?ga efektivit?te b?tu apdraud?ta un taj?s atz?t? ties?bu aizsardz?ba b?tu v?jin?ta, ja b?tu izsl?gts, ka priv?tpersonas zin?mos apst?k?os var ieg?t zaud?jumu atl?dz?bu, ja to ties?bas ir tikušas aizskartas Savien?bas ties?bu p?rk?puma d??, kas ir izdar?ts ar t?das dal?bvalsts tiesas nol?mumu, kura lietu izskata p?d?j? instanc? (skat. spriedumu Köbler, C?224/01, EU:C:2003:513, 33. punkts).

48

Iesniedz?jtiesa v?las noskaidrot, vai ar šiem principiem ir sader?gs noteikums, kas ir ietverts RRCEE 13. panta 2. punkt?, kur? ir paredz?ts, ka pras?bai par zaud?jumu atl?dz?bu saska?? ar min?to atbild?bu “ir j?b?t balst?tai” uz to, ka kompetent? tiesa vispirms atce? nol?mumu, ar kuru ir nodar?ts kait?jums.

49

No š? noteikuma izriet, ka ikviena pras?ba sakar? ar valsts atbild?bu par t?da pien?kuma neizpildi, kas izriet no t?, ka nav iev?rots LESD 267. panta trešaj? da?? paredz?tais pien?kums, ir nepie?emama, ja nav atcelts nol?mums, ar kuru ir nodar?ts kait?jums.

50

J?atg?dina, ka, ja nosac?jumi, kas attiecas uz valsts atbild?bas iest?šanas, ir izpild?ti, kas ir j?noskaidro valsts ties?m, valsts ties?bu ietvaros valstij ir pien?kums nov?rst sekas, kas ir raduš?s sakar? ar kait?juma nodar?šanu, ar noteikumu, ka valsts ties?bu aktos ietvertie nosac?jumi par zaud?jumu atl?dz?bu nav maz?k labv?l?gi par noteikumiem, kuri attiecas uz l?dz?g?m pras?b?m dal?bvalst? (l?dzv?rt?bas princips), un to piem?rošana praks? nav t?da, kas zaud?jumu atl?dz?bu padara neiesp?jamu vai ?oti apgr?tin?tu (efektivit?tes princips) (skat. spriedumu Fuß, C?429/09, EU:C:2010:717, 62. punkts un taj? min?t? judikat?ra).

51

T?da valsts ties?bu norma k? t?, kas ir ietverta RRCEE 13. panta 2. punkt?, var padar?t p?rm?r?gi gr?tu to zaud?jumu atl?dz?bas ieg?šanu, kas ir radušies attiec?g? Savien?bas ties?bu

p?rk?puma d??.

52

No Tiesas r?c?b? esošajiem lietas materi?liem, k? ar? no tiesas s?d? notikušaj?m debat?m izriet, ka gad?jumi, kuros Supremo Tribunal de Justi?a nol?mumus var p?rskat?t, ir ?oti ierobežoti.

53

Portug?les vald?ba šaj? zi?? apgalvo, ka attiec?g? valsts ties?bu norma atspogu?o bažas, kas ir saist?tas ar res judicata principu un tiesisk?s noteikt?bas principu. Š? vald?ba ?paši uzsver, ka pamatliet? apl?kotaj? situ?cij? t? v?rt?juma p?rskat?šana, ko ir izdar?jusi tiesu iest?de, kura lietu ir izskat?jusi p?d?j? instanc?, nav sader?ga ar š?s tiesu iest?des funkciju, ?emot v?r?, ka t?s nol?mumu m?r?is ir gal?gi izbeigt str?du, pret?j? gad?jum? b?tu apdraud?ts tiesiskums un tiesu nol?mumu iev?rošana, v?jinot noteikto tiesu iest?žu hierarhiju.

54

Tiesa patieš?m ir uzsv?rusi noz?mi, k?da gan Savien?bas ties?bu sist?m?, gan valstu ties?bu sist?m?s piem?t res judicata principam, preciz?jot, ka tad, ja nav Savien?bas tiesisk? regul?juma attiec?gaj? jom?, š? principa ?stenošanas k?rt?ba ir j?nosaka dal?bvalstu ties?bu sist?m? saska?? ar to procesu?l?s autonomijas principu (šaj? zi?? skat. spriedumu Fallimento Olimpclub, C?2/08, EU:C:2009:506, 22. un 24. punkts).

55

Run?jot par res judicata principa ietekmi uz pamatliet? apl?koto situ?ciju, pietiek atg?din?t, ka tas, ka ir atz?ts princips par valsts atbild?bu par t?das tiesas nol?mumu, kas ir l?musi k? p?d?j?s instances tiesa, pats par sevi neliek apšaub?t š?da nol?muma res judicata sp?ku. Proced?rai, kas ir paredz?ta valsts atbild?bas noteikšanai, nav t?ds pats m?r?is, un taj? ne vienm?r ir iesaist?ti tie paši lietas dal?bnieki, kas proced?r?, kuras rezult?t? ir pie?emts nol?mums, kurš ir ieguvis res judicata statusu. Tiesved?b? pret valsti par t?s atbild?bu labv?l?ga sprieduma gad?jum? pras?t?js pan?ks, ka valstij tiek piespriests atl?dzin?t nodar?to kait?jumu, bet ne oblig?ti res judicata statusa atcelšanu tiesas nol?mumam, kurš ir rad?jis kait?jumu. Katr? zi?? princips par valsts atbild?bu, kas ir rakstur?gs Savien?bas ties?bu sist?mai, prasa š?du kait?juma atl?dzin?šanu, bet neuzliek pien?kumu p?rskat?t tiesas nol?mumu, ar kuru ir nodar?ts kait?jums (skat. spriedumu Köbler, C?224/01, EU:C:2003:513, 39. punkts).

56

Run?jot par argumentu, kas attiecas uz tiesisk?s noteikt?bas principa neiev?rošanu, ir j?nor?da, ka pat tad, ja pie?em, ka šo principu var?tu ?emt v?r? t?d? tiesiskaj? situ?cij? k? pamatliet? apl?kot?, tas nek?d? zi?? nedr?kst apdraud?t principu par valsts atbild?bu par priv?tperson?m nodar?to kait?jumu, izdarot Savien?bas ties?bu p?rk?pumus, kuros t? ir vainojama.

57

Ja tiktu ?emts v?r? tiesisk?s noteikt?bas princips, sekas b?tu t?das, ka, ja nol?mums, kuru ir pie??musi tiesa, kura lietu ir izskat?jusi p?d?j? instanc?, ir pamatots ar ac?mredzami k??dainu Savien?bas ties?bu interpret?ciju, priv?tpersona nevar?tu atsaukties uz ties?b?m, kas tai var izriet?t no Savien?bas ties?bu sist?mas, un it ?paši t?m, kas izriet no š? principa par valsts atbild?bu.

Šis p?d?jais min?tais princips ir rakstur?gs L?gumu sist?mai, ar ko ir pamatota Savien?ba (šaj? zi?? skat. spriedumu Specht u.c., no C?501/12 l?dz C?506/12, C?540/12 un C?541/12, EU:C:2014:2005, 98. punkts un taj? min?t? judikat?ra).

Šajos apst?k?os t?du b?tisku š??rsli k? to, k?ds izriet no pamatliet? apl?kot?s valsts ties?bu normas, efekt?vai Savien?bas ties?bu un it ?paši tik b?tiska principa k? principa par valsts atbild?bu par Savien?bas ties?bu p?rk?pumu piem?rošanai nevar pamatot ne res judicata princips, ne tiesisk?s noteikt?bas princips.

No iepriekš izkl?st?tajiem apsv?rumiem izriet, ka uz trešo jaut?jumu ir j?atbild, ka Savien?bas ties?bas un it ?paši Tiesas noteiktie principi par valsts atbild?bu par priv?tperson?m nodar?tu kait?jumu sakar? ar Savien?bas ties?bu p?rk?pumu, ko ir pie??vusi tiesa, kuras nol?mumus saska?? ar valsts ties?bu aktiem nevar p?rs?dz?t, ir interpret?jami t?d?j?di, ka tiem ir pretrun? t?di valsts ties?bu akti, kas k? priekšnosac?jumu izvirza š?s tiesas pie?emt? nol?muma, ar kuru ir nodar?ts kait?jums, atcelšanu, lai gan š?da atcelšana praktiski ir neiesp?jama.

Par ties?šan?s izdevumiem

Attiec?b? uz pamatlietas pus?m š? tiesved?ba ir stadija proces?, kuru izskata iesniedz?jtiesa, un t? lemj par ties?šan?s izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsv?rumus Tiesai, un kas nav min?to pušu izdevumi, nav atl?dzin?mi.

Ar š?du pamatojumu Tiesa (otr? pal?ta) nospriež:

1)

Padomes 2001. gada 12. marta Direkt?vas 2001/23/EK par dal?bvalstu ties?bu aktu tuvin?šanu attiec?b? uz darbinieku ties?bu aizsardz?bu uz??mumu, uz??m?jsabiedr?bu vai uz??mumu vai uz??m?jsabiedr?bu da?u ?pašnieka mai?as gad?jum? 1. panta 1. punkts ir interpret?jams t?d?j?di, ka "uz??m?jsabiedr?bas ?pašumties?bu p?rejas" j?dziens attiecas uz situ?ciju, kad uz??muma, kas darbojas ?arterreisu tirg?, darb?ba tiek izbeigta ar t? vair?kuma akcion?ra, kurš pats ir gaisa p?rvad?jumu uz??mums, l?mumu un kad l?dz ar to p?d?jais min?tais aizst?j likvid?to uz??mumu, p?r?emot lidmaš?nu nomas l?gumus un izpild?mos l?gumus par ?arterreisiem, veic darb?bu, ko agr?k nodrošin?ja likvid?tais uz??mums, atjauno darb? dažus no darbiniekiem, kuri agr?k str?d?ja šaj? uz??mum?, uzticot vi?iem darba pien?kumus, kas ir identiski agr?k veiktajiem pien?kumiem, un no min?t? uz??muma p?r?em neliela izm?ra apr?kojumu;

2)

LESD 267. panta treš? da?a ir interpret?jama t?d?j?di, ka tiesai, kuras nol?mumus saska?? ar valsts ties?bu aktiem nevar p?rs?dz?t, ir pien?kums v?rsties Eiropas Savien?bas Ties? ar l?gumu sniegt prejudici?lu nol?mumu saist?b? ar "uz??m?jsabiedr?bas ?pašumties?bu p?rejas" j?dziena

Direktīvas 2001/23 1. panta 1. punkta izpratnē interpretāciju tādās apstākļos, kādi ir aplūkoti pamatlietā un kam vienlaikus ir raksturīgi gan atšķirīgi zemākas instances tiesu nolūmumi attiecībā uz šā jūdziena interpretāciju, gan šā jūdziena interpretācijas grūtības, kas bieži vien rodas dažādu dalībvalstu;

3)

Savienības tiesības un it īpaši Tiesas noteiktie principi par valsts atbildību par privātpersonām nodarītu kaitējumu sakarā ar Savienības tiesību pārkāpumu, ko ir pieņēmusi tiesa, kuras nolūmumus saskaņā ar valsts tiesību aktiem nevar pārsūdzēt, ir interpretējami tādējādi, ka tiem ir pretrunā tādai valsts tiesību akti, kas kā priekšnosacījumu izvirza šīs tiesas pieņemto nolūmu, ar kuru ir nodarīts kaitējums, atcelšanu, lai gan šāda atcelšana praktiski ir neiespējama.

[Paraksti]

(*1) Tiesvedības valoda – portugāļu.